

10. června 1871 a ve shodě s jeho doslovem doloženo, že žalobkyně jest povinna, převzít jako samoplátce a jediný plátce všechny závady a dluhy na oněch statcích při odevzdání ještě váznoucí. Hedvice K-ové přísluší dle toho proti Alexandru T-ovi nárok, jež povinný má splniti toliko na plnění vzájemné, které se má státi z ruky do ruky (§ 8 ex. ř.). Když pak žalovaný nevyhověl závazku, který mu rozsudkem Nejvyššího soudu byl uložen, učinila Hedvika K-ová návrh na povolení exekuce, a to: 1. odevzdáním statků N. a C. do vlastnictví, a 2. vkladem práva vlastnického na tyto statky v zemských deskách, používajíc takto práva, vyhrazeného jí v té příčině v rozsudku, a exekuce byla povolena tak, jak žádáno. Ve směru, uvedeném pod 1., jde o exekuci dle Šu 349 ex. ř., ve směru, naznačeném pod 2., pak o exekuci dle Šu 350 ex. ř., a není tu tedy případu Šu 367 odstavec první ex. ř. Tím však padají veškeré důsledky, jež rekursní soud odvozuje z opačného předpokladu. Zejména neplatí ustanovení druhého odstavce Šu 367 ex. ř., které, jsouc výjimkou ze zásady Šu 8 ex. ř., nemůže na jiné případy býti rozšiřováno, i zůstává proto při pravidlu Šu 8 ex. ř., dle něhož, má-li exekuce býti povolena pro nárok, jež zavázaný povinen jest splniti toliko na plnění vzájemné, které se má státi z ruky do ruky, není povolena exekuce závislým na tom, aby bylo prokázáno, že vzájemné plnění bylo již vykonáno nebo že alespoň jeho splnění jest zajištěno; a lze jen v ý k o n povolené exekuce dle Šu 42 čís. 4 ex. ř. odložit, jestliže vymáhající věřitel ani nevykonal povinného plnění vzájemného, ani není hotov je provést nebo zajistiti. K tomu se připomíná, že, jak ze spisů jest patrné, mezi stranami jest spornou otázkou po rozsahu vzájemného plnění věřitelky. Kdežto tato tvrdí, že jest povinna převzít jako samoplátce a jediný plátce pouze ty dluhy a závady, které při vydání rodinného listu ze dne 10. června 1871 vázly na statcích C. a N., pokud se týče ve smyslu úmluvy, dosvědčené rodinným listem, na ně byly učiněny; stojí povinný na stanovisku, že se vzájemný závazek věřitelky vztahuje ke všem závadám a dluhům dnes na řečených statcích váznoucím, tedy i k těm, jež později bez ohledu na úmluvu z roku 1871 na ně byly vloženy. Tato otázka nebyla v předchozím sporu přetřásána a rozhodnuta a nelze ji ani nyní v exekučním řízení řešiti; může býti vyřešena teprve v novém sporu, jenž byl již zahájen. Dokud tento spor nebude právoplatně ve prospěch žalobkyně rozhodnut, nelze ovšem tvrditi, že věřitelka prokázala, že vykonala povinné plnění vzájemné, po případě že jest hotova je provést (§ 42 čís. 4 ex. ř.). Proti p o v o l e n í žádané exekuce není však závady a proto bylo vyhověno dovolacímu rekursu a změnou usnesení rekursního soudu obnoveno usnesení soudu prvního.

Čís. 4124.

Pozemková reforma.

Obvodová úřadovna Státního pozemkového úřadu jest oprávněna k rekursu do usnesení knihovního soudu, vydaných na základě neschválených úkonů, vyjmenovaných v Šu 7 zák. z.ř.:

»Dělení« rozumí se v Šu 7 zák. z.ř. pouze dělení, obsahující v sobě

zcizení, nikoliv však dělení toliko fysické, neobsahující žádného právního jednání.

(Rozh. ze dne 9. září 1924, R I 686/24.)

S o u d z e m s k ý c h d e s k povolil k žádosti majitele velkostatku, zapsaného v zemských deskách rozdělení jednotlivých pozemků, náležejících k deskovému statku a odepsání jich z vložky zemských desk od panství V. a přenesení jich se všemi právy a břemeny do nově zřízené knihovni vložky pozemkové knihy obce B. R e k u r s n í s o u d k rekursu Obvodové úřadovny Státního pozemkového úřadu knihovni žádost zamítl.

N e j v y š š í s o u d obnovil usnesení prvního soudu.

D ů v o d y:

Nejprve dlužno zaujati stanovisko k formální otázce oprávněnosti Obvodové úřadovny ku stížnosti do povolujícího usnesení prvního soudu. Jde tu zřejmě o předpis čl. I. čís. 1 vl. nař. ze dne 23. června 1921, čís. 225 sb. z. a n., dle něhož jest Obvodová úřadovna povolána, udělovati svolení ku všem úkonům v Šu 7 záb. zák. na svolení Státního pozemkového úřadu vázaným, tedy i k dělení, k tomuto bez omezení (neboť omezení se týká jen »zcizení«, t. j. zcizení v užším smyslu, jehož pojem vysvětlen níže). Dlužno připustiti, že jest také oprávněna uplatňovati práva státu, když úkon předsevzat byl bez jejího svolení, a že tudíž jest oprávněna i k rekursu do usnesení knihovního soudu, vydaných na základě neschválených úkonů v Šu 7 záb. zák. vyjmenovaných. Ve věci samé pak toto: Podle Šu 7 záb. zák. v doslovu zákona ze dne 11. března 1921, čís. 108 sb. z. a n. jest »zcizení, dělení, zavazení, pacht a nájem« zabraného majetku bez svolení Státního pozemkového úřadu neplatné. Jest otázkou, co se zde míní výrazem »dělení«. Všecky ostatní úkony zde jmenované, totiž zcizení, zavazení, pacht a nájem představují zcizení v širším smyslu, jímž jest nejen zcizení úplné, tedy zcizení v užším smyslu, jako prodej, směna, darování a pod., zahrnující v sobě zcizení podstaty i užitků pro vždy, převedení vlastnictví na jinou osobu, nýbrž i zcizení částečné, t. j. úkony zřizující jiné osobě na věci trvalá nebo dočasná práva, vlastnictví nebo disposici jím omezující, ať rázu věčného neb obligačního, jako právo zástavní, reální břemeno, právo požívací neb užívací a pod., což vše zahrnuto jest v zákoně výrazem »zavazení«, a konečně již v zákoně jmenovaný pacht a nájem. Již z toho však plyne, že ani pod výrazem »d ě l e n í«, jež umístnil zrovna doprostřed mezi ostatní, nebude si zákonodárce představovati zajisté nic jiného, než dělení, obsahující v sobě z c i z e n í, ať si již úplné (se změnou vlastnictví) nebo neúplné (beze změny vlastnictví), že však sem nespadá a nevyžaduje tedy svolení Státního pozemkového úřadu a není proto vůbec zakázán úkon dělení pouze fysického, neobsahující v sobě žádného právního jednání a tudíž žádného zcizení. Že tomu tak, plyne ze zákonodárného důvodu zákazu. Zákonodárci záleží předem na tom, by velký majetek pozemkový nevymykal se podloudně ze záboru, což by bylo umožněno, kdyby bylo dovoleno volné zcizování a tudíž právní drobení

jeho. Dále mu však záleží také na tom, aby provádění pozemkové reformy nebylo ani ztěžováno, což by opět bylo umožněno, kdyby bylo dovoleno volné zatěžování na př. hypotekami, služebnostmi, pachtý a pod. Proto zákon zakázal jak ono tak toto, a tento zákaz §u 7 záborového zákona jest důsledkem základních předpisů tohoto zákona, obsažených v §u 1 a 2 a stanovících účel a předmět záboru, a co tedy ani tento účel nemaří a neztěžuje, ani předmět neztenčuje, to pod zákaz nespadá. Výslovená zde zásada dochází také potvrzení v samých motivech zákona. Poznačujeť zpráva právního výboru poslanecké sněmovny o návrhu shora citovaného zákona ze dne 11. března 1921, čís. 108 sb. (tisk. čís. 1710), novelisujícího právě doslov §u 7 záb. zák., všechny tyto v něm zakázané úkony jako s m l o u v y, a to opětovně (třikráte), z čehož jde, že i »dělení« zakázáno jest jen tenkrát, když jest smlouvou, kterou však jest jen tehdy, když vlastnictví zcizuje nebo zatěžuje, t. j. jen tehdy, když uskutečňuje zrušení právního společenství, zejména tedy zrušení spoluvlastnictví ve smyslu §u 841, 842 obč. zák., kde nemovitost byla více osobám společná dle ideálních podílů, na místo nichž nyní každý účastník dostává fysický díl věci, takže jest tu tolik zcizení, kolik účastníků, při čemž po případě nastává ještě dále zatížení vyštípeného fysického dílu potřebnou novou služebností (§ 842 cit.). Ale nedostí na tom, neboť, že každý z těchto úkonů musí záležeti ve smlouvě, došlo výrazu i v zákoně samém, totiž v cit. novele 108/21, kde v trestní sankci k §u 7 záb. zák. výslovně se v §u 18 a) mluví o s m l o u v ě o d ě l e n í. V tomto případě však žádné smlouvy není, nýbrž pouze jednostranný úkon vlastníka beze změny držebnosti. V tomto případě nejde o smlouvu o rozdělení společné věci, nýbrž pouze o fysické a knihovní rozdělení knihovního těla, jehož všechny části mají i nadále zůstatí ve vlastní držbě posavadního vlastníka a nemají žádným novým břemenem býti zatíženy, takže se právu státu ze záboru žádná újma neděje. Dlužno ovšem vytknouti, že žadatel ve své žádosti za rozdělení a knihovní odepsání výslovně uvedl jako důvod odepsání, že okolnost, že nemovitosti, o něž jde, zapsány jsou ve společné vložce se zabraným velkostatkem, může míti v zápětí ohrožení jeho nároku na vyloučení objektu toho ze záboru, zajištění tohoto vyloučení jest mu tedy účelem oddělení, i mohlo by se zdáti, že má tedy za účel zmařiti účinek záboru. Než při bližším ohledání ukáže se, že žadatel, i kdyby účel takový sledoval, provedení práv ze záboru ani zmařiti ani ztížití nemůže. § 3 písm. a) záb. zák. totiž sice praví, že ze záboru vyloučeny jsou (správně: vyloučiti se mají) objekty právně i hospodářsky samostatné, jež neslouží hospodaření na zabraných nemovitostech, ale tu předem vytknouti dlužno, že tu může jíti jen o otázku právního osamostatnění dotyčných parcel, neboť osamostatnění hospodářské nikterak vlastníku zameziti nelze, aspoň ne na základě §u 7 záb. zák., nýbrž leda na základě předpisů o hospodaření na zabraných nemovitostech, kdyby tu podmínky příslušné byly. Co však se týče právního osamostatnění, může vždy Státní pozemkový úřad k této změně přihlížeti, až bude o žádosti vlastníkově za vyloučení podle §u 7 čís. 1 a §u 11 čís. 1 zák. o poz. úř. rozhodovati, a může jí, protože nastala teprv po záboru a s výslovným úmyslem vlastníka k těm kterým účinkům čelícím, všecek význam odepřiti.